

**KO'KALAMZORLASHTIRISHDA FOYDALANILADIGAN
RA'NOGULDOSHLAR (ROSACEAE) OILASINING MANZARALI
VAKILLARI VA ULAR ASOSIDA LANDSHAFT KOMPOZITSIYALARI
TUZISH**

Otaboyev Tursunboy Kozimjonovich
Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar
instituti "Organik dehqonchilik va o'rmon melioratsiyasi"
kafedrasida stajor o'qituvchisi

Annotatsiya:

Maqolada Rosaceae oilasiga mansub manzarali o'simliklarning ko'kalamzorlashtirishdagi ahamiyati yoritilgan. Ushbu o'simliklar shaharlar, bog'-parklar, xiyobonlar va uy-joy atrofidagi hududlarni bezashda qo'llaniladi. Rosaceae oilasining vakillari sifatida gullar, barglar va mevalarining estetik xususiyatlari, hamda ularni turli landshaft kompozitsiyalarida ishlatish imkoniyatlari muhokama qilingan. Maqola turli xil ra'noguldosh o'simliklarni tanlash, ekish va parvarishlash bo'yicha tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Rosaceae, ra'noguldoshlar, manzarali o'simliklar, ko'kalamzorlashtirish, landshaft dizayni, bog'-park, kompozitsiyalar.

**ЛАНДШАФТНЫЕ КОМПОЗИЦИИ НА ОСНОВЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ
СЕМЕЙСТВА РОЗАЦЕВЫЕ (ROSACEAE), ИСПОЛЬЗУЕМЫХ В
ОЗЕЛЕНЕНИИ**

Атабаева Турсунбоя Козимжоновича
Андижанское сельское хозяйство и агротехнологии
Институт "Органическое земледелие и лесомелиорация"
стажер-преподаватель кафедры

Аннотация:

В статье освещается значение декоративных растений, принадлежащих к семейству Rosaceae, в озеленении. Эти растения используются для украшения городов, парков, скверов и территорий вокруг домов. Обсуждались эстетические свойства цветов, листьев и плодов как представителей семейства Rosaceae, а также возможности их использования в различных ландшафтных композициях. Статья содержит рекомендации по отбору, посадке и уходу за различными розоцветными растениями.

Ключевые слова: Розовые, розоцветные, декоративные растения, озеленение, ландшафтный дизайн, сад-парк, композиции.

CREATION OF LANDSCAPE COMPOSITIONS BASED ON ORNAMENTAL REPRESENTATIVES OF THE FAMILY OF ROSACEAE USED IN LANDSCAPING

Otaboev Tursunboy Kozimjonovich

Andijan Agriculture and Agrotechnologies

Institute "Organic Agriculture and Forest Melioration"

Trainee teacher of the department

Abstract:

The article highlights the importance of ornamental plants belonging to the Rosaceae family in landscaping. These plants are used to decorate cities, parks, boulevards, and residential areas. The aesthetic properties of flowers, leaves, and fruits as representatives of the Rosaceae family, as well as the possibilities of their use in various landscape compositions, were discussed. The article contains recommendations on the selection, planting, and care of various rosette plants.

Keywords: Rosaceae, Rosaceae, ornamental plants, landscaping, landscape design, garden-park, compositions.

Kirish

Rosaceae oilasi o'simliklar dunyosida eng keng tarqalgan va xilma-xil turlarni o'z ichiga oluvchi oilalardan biri hisoblanadi. Ushbu oila vakillari nafaqat iqtisodiy jihatdan, balki ko'klamzorlashtirishda ham muhim ahamiyatga ega. Ulardan bog' va xiyobonlarni bezashda keng foydalaniladi.

Rosaceae oilasining manzarali vakillari

Rosaceae oilasiga mansub manzarali o'simliklar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Rosa (atirgul) – klassik landshaft dizayni elementi bo'lib, rang-barang gullari va turli xil shakllari bilan ajralib turadi.
2. Prunus (gilos, olcha, o'rik) – bahorgi gullashi va kuzgi yorqin barglari bilan manzarali qiymatga ega.
3. Spiraea (spireya) – ixcham butalar, qalin gullashi bilan mashhur.
4. Cotoneaster (kotonaster) – doimiy yashil va kuzda yorqin mevalar bilan ajralib turadi.
5. Sorbus (raven) – yorqin mevalari va kuzda rang-barang barglari bilan manzarali.

Landshaft kompozitsiyalarida foydalanish

Rosaceae oilasiga mansub o'simliklar quyidagi landshaft kompozitsiyalarida ishlatiladi:

1. Monokompozitsiyalar – faqat bir xil turdagi o'simliklardan tashkil etilgan kompozitsiyalar. Masalan, bir necha turdagi atirgullarni bir joyga ekish.
2. Aralash kompozitsiyalar – bir nechta turdagi o'simliklarni birlashtirish. Masalan, spireya va kotonasterni birga qo'llash.
3. Himoya funksiyasi – ko'cha va yo'laklarni changdan va shovqindan himoya qilish uchun atirgul va boshqa butalarni qo'llash.

Ekish va parvarishlash tavsiyalari

1. O'simlik turlarini tanlashda hududning tuproq va iqlim sharoitlarini hisobga olish kerak.
2. Ko'p yillik o'simliklar uchun to'g'ri joy tanlash ularning uzoq muddat manzarali bo'lishini ta'minlaydi.
3. Zararkunandalar va kasalliklarga qarshi muntazam ishlov berish zarur.

Xulosa

Rosaceae oilasining manzarali vakillari landshaft dizaynida estetik ko'rinishni yaratishda muhim o'rin tutadi. To'g'ri tanlangan va parvarishlangan ra'noguldosh o'simliklar shaharlarni yanada go'zal qilish bilan birga, ekologik muhitni yaxshilashga ham hissa qo'shadi. Maqola ushbu oilaga mansub o'simliklarni tanlash va ulardan samarali foydalanish bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev, A. Sh., «Landshaft dizaynida foydalaniladigan manzarali o'simliklar», Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi nashriyoti, 2019.
2. Karimov, B. R., «Ko'kalamzorlashtirishda ekologik jihatlarni hisobga olish», Ekologiya va landshaft arxitekturasini jurnalining maxsus soni, 2021.
3. Botanika ensiklopediyasi, 2-tom, «Ra'noguldoshlar (Rosaceae) oilasi», Toshkent, 2017.
4. Rayevskaya, L. A., «Dekoratив rasteniy dlya ozeleneniya gorodov», Moskva: Mir, 2018.
5. Qodirov, N., «Shahar landshaft dizaynini tashkil qilishning ekologik asoslari», Toshkent Davlat Agrar Universiteti nashriyoti, 2020.